

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponkint.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fl. — Községeknek, körjegyzőknek, tanítóknak 8 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

dr. Franciscy Lajos.
Társzerkesztő:
dr. Kaszala János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. sz.

Hirdetések árai: Egy háromhasábos petisors ára 16 fillér. Többszöri közlésnél árkedvezmény.
Hivatalos hirdetések 100 szóig 4 kor., minden további szó 4 fl.

Gróf Zichy Nándor.

Ünnepe van a magyar katolikus közéletnek, fényes, ragyogó ünnepe, melyet arany glóriával vont be nem a külső dísz mesés, káprázatos gazdagsága, hanem minden díszkeretnél drágább, becsesebb sugárfény, hálás és tisztelő szívek önként megnyilatkozó hódolata.

Egyházunk főpapjai, világi jeleseink legelőkelőbbjei köszönteni fogják az ország szívében, tíz millió magyar katolikus nevében katolikus ügyeink és küzdelmeink leglelkesebb, legönfeláldozóbb és legérdemesebb bajnokát, vezérét, *gróf Zichy Nándort*. Köszönteni fogják őt örömteljes szívvel, melyet rezgésbe hoz és felkelleszt az isteni Gondviselésnek az a kiváló kegyelme, hogy ez a nagy, nemes lelkű ember, egyházának és hazájának leghivebb fia, *nyolcvan* évet érhetett meg teljes testi és lelki épségben, áldásos életének küzdelmes, gondoktól terhes mezején.

Minap egy fővárosi folyóiratban láttuk a képét. Az öreg főúr ott sétál dunadonyi kastély-parkjának százados fái alatt,

legkisebb unokájával, a kit kezénél fogva vezet. Szemeiből a megnyugvás szelid érzése sugárzik ki, míg a mellette álló gyermek révedező tekintete a távolság szemhatára felé fordul, mintha keresne, mintha várna valakit.

Ez a kép gróf Zichy Nándor életének, de egyúttal a magyar katolicizmus sorsának is sokat kifejező valósága.

Gyermek volt a magyar katolicizmus akkor, midőn gróf Zichy Nándor feléje nyújtotta kezét, hogy ezt a gyenge, saját lábán még biztosan járni nem tudó gyermeket vezesse, lépteit irányítsa, pályájának folyása felett éber szemmel őrkdjék.

A parlamentben a mi érdekeinknek nem volt képviselőjük. Az a néhány katolikus érzelmű férfiú, a kiket a választók bizalma az ország házába küldött, szervezetlenül állott a porondon, mint egy lebontott épületnek elszórt pilótái a zúgó ár közepén.

Társadalmi életünk az oldott kévét ábrázolta. Egyletek, körök híján csak megosztott erővel szolgálhattuk egyházunkat és hazánkat. A támadásokkal szemben fegyvertelenek voltunk, s ha itt-ott felhangzott egy bátor védő szó, ha megviláglant valahol egy éles kard, azt az ellenség szervezett tömege elnémitotta, azt a túlnyomó erő az elszigetelten álló bajnok kezéből kiütötte.

Sajtónk szűk körre szorítva tengődött. Egyetlen egy katolikus napilapunk elhagyottan, segély nélkül állott a szellemi harcok csatamezején, mint a zászlós, a kit ütközetbe küldenek a címeres lobogóval, de azután a csapatokat, melyeknek a zászló körül csoportosulniok kellene, kirendelni elmulasztják, vagy másfelé vezénylik.

Tudományos- és népirodalmunk a régi keretek között mozgott. Az öreg Szent István-Társulat szorgalmasan adogatta ki a tankönyveket, melyekért nagy összeget fizetett a különféle részvénytársaságok nyomdájának, de kinek volt gondja arra, hogy közművelődésünknek ez a nagy hivatású tényezője, közelebb férjen a nép szellemi szükségleteihez, szervesen egybekapcsolódják a művelt közönség igényeit szolgáló kulturcéllokkal?

Gróf Zichy Nándor megalkotta a magyar katolicizmus, talán helyesebben a magyar kereszténység parlamenti táborát, agitációjával lökést adott a társadalmi szervezkedésnek, gondozta a kath. sajtó fáját, mely ha még gyenge is, ám mégis ágakat hajtott az ország minden részében. Felvirágoztatta, elsőrangú tudományos és népművelődési tényezővé, kitűnő műintézeté fejlesztette a több, mint félszázados multa visszatekintő Szent István-Társulatot.

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRGÁJA.

A megmentő.

— Keleti mese. —

Mehemed sah-in-sah, a királyok királya, nyugtalanul járt fel s alá dolgozó szobájában. Nagyvezére Melhani, hallgatagon ülve az íróasztalánál, aggódo szemmel kísérte mozdulatait, mert tudta, hogy Mehemed ki van kelve magából. — Mikor jön meg a gyors futár Bagdadból? — kérdezte a sah. Már századszor kérdezte és Melhani mindannyiszor azt felelte: — Itt kell lennie minden pillanatban. — Minden pillanatban! — Mehemed őrvongva pattant fel s elharapta hukájának borostyánszopókáját. — Minden pillanatban! S én órák óta várok mar reá... órák óta!

Valami baj történhetett vele, óh világ dísz és ragyogása — mondotta a nagyvezér s olyan szemmel nézett urára, mint a megvert kutya. — Nem szabad bajnak történnie vele. Érted-e? Jaj neked.

Sápadtan derengett már a reggel. A háztömegek bizonytalan körvonalakban váltak szét egymástól s a minaretek óriási ujjakhoz hasonlóan meredtek a levegőbe. Melhani hallotta, hogyan

kering a vér ereiben. Reszkető kezzel irt meg egy levelet Farsz tartomány helytartójának.

Az utcán hangok támadtak, egy számár ordított, egy kakas kukorékolt, asszonyok rikácsoltak. A sah nagyot sóhajtvá vetette le magát a kanapéra. Gyorsfutárt küldött volt Marpsz örmény bankárhoz, Bagdadbá. Mehemednek pénzre volt szüksége s ha csak nem akarta zálogba tenni ékszereit az európai bankokban, Marpszhoz kellett küldenie, aki ilyenkor bizonyos követelésekkel szokott előállani, bizonyos homályos üzleteket illetőleg, melyeket Lurisztánban, vagy másvalahol a határszáron szokott lebonyolítani... A pénz, a pénz... az ember már a saját alattvalóit sem szípolozhatja ki, mert különben meg találnak ijedni az idegen államok, hogy nekik már nem marad semmi. Manapság nincs nyugta már a fejedelemnek sem! Azelőtt csak méregről tudott a világ, de ez időben van bomba és vannak európaiak... Kinek biztos már az élete?

És mintha végtelen messzeségből hangzanék, egy dervis éneke ütötte meg fülét: „Csak azért élünk, hogy elpusztuljunk, s reményünk a feltámadás!”

A palota ablakai alatt néhány hangszer kornyikált. Nyers férfihangok énekeltek egy dalt a halálról és a szerelemről. Miadig és mindig

csak a halál, mely ott leskelődik minden zúgóból, ugrásra készen.

Nem, nem! — kiáltott fel a sah. Nem akarok elpusztulni... nem akarok elpusztulni!

Allahra és a szent kalifára, mi történt veled sahom? kérdezte Melhani szivszorongó pillantást vetvén Mehemedre, ki eltorzult arccal fordult a fal felé.

— A rettegés bánt nagyvezér! Attól tartok, hogy Marpsz nem ad pénzt, mert nemrégiben nem hallgattam meg követeléseit. Akkor aztán az európaiakhoz kell folyamodnom. — Melhani tovább irt, Mehemed pedig odalépett a kályhához és rágyújtott a vízi pipájára. Az ópiummal kevert dohány lecsillapította.

Kopogtak a szoba nehéz vasajtaján.

Melhani nehézkesen felállt és kinyitotta az ajtót. Ott állt a szolgák egyike és jelentette:

— A Bagdadból érkezett gyorsfutár künn áll a kapu előtt.

— Tüstént jöjjön fel.

Néhány pillanat múlva, míg Mehemed sah nyugtalanul és viharosan dobogó szívvel járt-kelt a szobában, belépett, mélyen hajlongva a futár, egy még fiatal kurd tiszt és szótlánul átnyújtott a sahnak egy levelet.

Könnyű mindezt megírni, könnyű elmondani. De mennyi munka, fáradság, mily nagy áldozatkészség, a szenvedéseknek minő iszonyatos kálváriája kellett ahhoz, hogy mindezek a művek létesüljenek!

A nagy vagyonú főúr megingatja anyagi helyzetének pilléreit, az aranygyapjas rend vitéze, a király barátja és bizalmas embere hihetetlen megaláztatásoknak veti magát alá. Kér, köldül az irgalmasság nevében, hogy felemelhesse és felmagasztalhassa az igazság ügyét. A paloták ura, a főrangú társaságok neves tagja szívére veszi a kunyhók nyomorát, megérzi és támogató karokkal felöleli a szegény és kisemberek bajait és fájdalmait.

S most újra megelevenedik lelkünk előtt a fentebbi kép.

Gróf Zichy Nándor a megnyugvás szívet boldogító érzésével tekinthet vissza megfutott hosszú pályára. Tett és áldozott annyit, a mennyi egy Istenét és hazáját forrón szerető ember lángoló buzgóságától tellett.

De az a gyermek, a kit kezénél fogva vezetett, révedező tekintettel fordul a távolság szemhatára felé, mintha keresne, mintha várna valakit.

Igen, a magyar katolicizmus szeme a jelen szép ünnep virágos küszöbétől a jövő távolságába néz és kutatja, keres: azt a férfiút, a ki a mi ősz vezérünk nyomába lépne; várja azt az acélos lelkű, bátor bajnokot, a ki a gróf Zichy Nándor kezében lobogó zászlót majdan tőle átvénné és a nem szűnő harcok folyamán újabb diadalok ormára feltűzné.

Mert bármily nagy kegyelem nyolcvan évet élni erőben, testi, lelki épségben, ám az évek terhének törvénye van, mely kellehetetlen s összetörő a nagyságot és az erőt épp úgy, mint a törpeséget és a gyengeséget.

— Elmehetsz, de várj készen, ha ismét szükségem lesz rád.

A sah reszkető kézzel bontotta fel a levelet. Melhani élesen figyelve nézett rá, hogy arcizmainak vonaglásából találhassa ki a levél tartalmát. Csak az állt benne: „Nem” egy szóval sem több, még csak egy árva névalírás sem. Ezt kellett lenyelnie a királyok királynak!

Mehemed ma sokkal gyengébb volt, semhogy dühös kiáltásra fakadhatott volna. Leroskadt a kanapé párnájára és hangja tompa volt, amint így szólt: — Most már mégis csak az európaiaknál kell kopogtatnom... Hosszu hallgatás következett, csak a két férfiú nehéz pihegése hallatszott. Sajátságos ragyogás ült ki Melhani arcára.

— Uram — szólalt meg aztán a nagyvezér — megengeded-e, hogy én szolgáljak azzal a kölcsönnel. Mehemed riadtan nézett rá. — Te! — tört ki belőle aztán a szó végre. Aztán erőltetve mosolygott. — Egy millióra van szükségem. — Megadhatom. — Melhani az asztalhoz lépett és kiállított egy utalványt, mely az angol bankra szólt. Szótlanul nyújtotta át urának. — Megmentőm vagy! — suttogta Mehemed és karjaiba zárta.

De Melhani arcán mosoly röppent át, hiszen csak csekély részét adta vissza annak, a mit épp tőle lopott el.

Azért érezzük már most is, hogy gróf Zichy Nándor nekünk pótolhatatlan s mert ezt érezzük, szemünk nyugtalanul tekint a jövő tájai felé s aggódva kérdezzük, lesz-e még a mi küzdő magyar katolikus egyházunknak egy második Zichy Nándora?

Ma, midőn leborulva imádkozunk szeretett ősz vezérünk testi és lelki jólétéért, kérjük egyúttal a Mindenhatót, hogy öntse be gróf Zichy Nándor lelkét, szívét, lángoló hazaszeretét és buzgóságát katolikus közéletünk szereplő embereibe s vezesse általuk teljes diadalra azokat az ideálokat, melyekért Zichy Nándor élt, küzdött és áldozott.

Vajha ez lenne a jelen ünnep élő, időtlen időig díszlő és ragyogó emléke!

Iguanodon. Ez az ismeretlen szó az ősvilágnak egyik ma már nem élő óriásállatát jelenti, melyről a természettudósok megállapították, hogy az individuális állatletnek egyik legkifejezőbb típusa volt, a mennyiben az állattársaságnak tagjai által sem vezettetni, sem befolyásoltatni nem hagyta magát. Az emberi iguanodok, a vezetést és befolyásoltatást nem tűrő politikusok, írók, művészek, társadalmi agitátorok száma manap légió. A liberális korszak utóhatásaként jelentkezik az a tény, hogy az emberek nézeteik és törekvéseikkel el akarják magukat különíteni másoktól s nem abban fáradszák, hogy az ellentétes véleményeket és célokat összeegyeztessék, egymáshoz közelebb hozzák s ezzel a cselekvés egységét biztosítsák, hanem inkább minden követ megmozgatnak arra nézve, hogy saját individuális hajlamaik és felfogásuk szerint intézzék cselekvésüket. Nem az egyéni önállóságnak értékes előnyvilágítása ez, melyre a társadalomnak nagy szüksége van, hanem különködés, mely az egyéni hiúság és önzés kielégítésére szolgál. Minden akár politikai, akár társadalmi alakulásban multhatatlanul szükséges egy vezető tekintély. Enélkül célirányos működést lehetetlen kifejezni. A hol mindenki azt teszi a mit akar, ott az erők tömörítéséről, meghatározott nagy célok eléréséről beszélni sem lehet.

Annak a politikai alakulásnak, mely három év előtt a koalíció neve alatt keletkezett, voltak vezető emberei, a kik az ország tapsai között foglalták el helyüket a kormánypolcon, a hova őket a király bizalma emelte. Nem vétettek ezek

a férfiak az ország érdeke ellen semmit sem. Ellenkezőleg becsületes, hű munkásságukkal úgy közjogi, mint belpolitikai, kulturális és gazdasági életünket előbbre vinni törekedtek és az nekik sikerült is, ha talán nem is abban a mértékben, a melyben azt az ország vérmes reményeinek álmai között tőlük várta. A mit meg nem tettek, keresztül nem vittek, abban főképp a viszonyok nehézségei játszottak döntő szerepet. Azt azonban a legfanatikusabb gyűlölet sem állíthatja, hogy ezek a férfiak elárulták a nemzet ügyét, vagy eltántorodtak azoktól a kötelességeiktől, melyeket magukra vállaltak. És most az országgyűlés képviselőházának egy nagy csoportja mégis cserben akarja hagyni vezéreit, a nagy függetlenségi pártnak talán a nagyobbik fele nem akar többé hallgatni azokra, a kiket eddig követett, hanem új vezérek után néz és új utakat, ösvényeket keres. A túlhajtott politikai individualizmusnak a jelensége ez, törekvés az egyéni erők érvényesítése után, de nem az összeség szervezetében, a hol az individuális értékek megbecsülhetetlenek, hanem a különválás pontjain, az elágazó törekvések utain, a hol az egyéni erők elfecsérlődnek s a közös célokért vívott harcok gyengítésére vezetnek.

Ki tudja mennyit fog még kellenni szenvednie az országnak, a míg az individualizmus betegségéből kigyógyulunk s az iguanodon tulajdonságait, melyek lehetetlenné tesznek minden haladást, a komoly hazaszeretet elhatározásával levétjük.

Vármegyei közgyűlés.

III.

Községi ügyek.

A községi és körorvosok lakáspénzét, fivar-díját és útiátalányát megállapító szabályrendeletnél hosszabb vitára szolgáltatott okot az a kérdés, vajjon az említett illetmények mely időponttól kezdve illessék meg az orvosokat? Az állandó választmány javaslata az volt, hogy a szóban forgó illetmények a szabályrendelet megalkotásának, illetőleg érvénybe léptetésének idejétől utalványoztassanak ki.

Ezzel szemben dr. Gruber Aladár a mellett érvelt, hogy a törvény nem gátolja a törvényhatóságot abban, hogy az ujonnan rendezett illetmények visszahatólag, vagyis ez évi január 1-től folyósítsassanak, másrésztől méltányossági okok kivanják s a törvény intencióinak is megfelelő, hogy az orvosok, a kik illetményeik rendezésére oly sokáig varakoztak, azokat már a jelen év egész tartamára megkapják.

A csúnya hercegnő.

— Irta: Pásztor József. —

Ismerte mindenki azt a nagy fekete kastélyt, ott, a hol a völgy felét az erdő foglalta el. Maga az elvadult park, mely a kastélyt körül ölelte, az erdőből volt kiszakítva s valamikor tündöklő napok fénye csillogott benne. A százados fák tudnának mesélni a selyemtopánkás királykisasszonyokról, a kik a fák alatt hallgatták a mézszavú udvaroncok színes bókjait.

A park most megint összenőtt a rengeteggel a bomladozó kőfalakon keresztül s a kastély mohos kőfalaival úgy bámult le a békés völgyre, mint a harcias idők sötét emléke.

A kastélynak három lakója volt, a kik sohasem jöttek ki a fekete falak közül: az öreg hercegnő, egy ősz szoiga és a csúnya kis hercegnő, az öreg hercegnő unokája, a kit különben Szászországnak neveztek.

Sok mindenféle mondhatnék még az öreg kastélyról, a nagy termekről, melyekben faragott barna butorok állottak, nagy mennyezetes ágyak, ünnepélyes karosszékek s a falon szép sorrendben az ősök arcképei: marcona vitézek, tisztas matróznak és fiatal leányzók.

Szászországnak hercegnő egy nagy karosszék-

ben ült. A csúcsives ablakok karikáin beverődött a parkból valami zöldes-sárga fény s egybeolvadt a termek komoly barna tónusával. Egy-két fényfolt ráesett az öreg kandalló groteszk cserépfüggőrára s a nyitott ablakszárnyakon betódult az öreg fák közül valami édes tavaszi zümmögés.

Ez a lovagterem olyan volt, mint egy nagy sirbolt s a kis hercegnő vékony, törekeny alakja majdnem elveszett a faragott szék figurái között. Rút kis feje zöldes fényárban vált ki a barna háttérből, fakó fűrtjei valami régi aranyhimzésű kis főkötőbe voltak szoritva, az egész alak olyan volt, mint egy kis öreg gnóm — csak a szemében ragyogott a fiatalság.

Az öreg hercegnő az asztal egyik sarkánál ült s egy ósdi könyvben lapozgatott, melyben aranyos, színes iniciálékkal díszített mondatok voltak, szerelmes szép lovaghistóriákról. Az öreg szolgálta pedig a terem egyik sarkából a másikba bicogott, a falra felaggatott fegyverekről tisztogatta le a port s ósdi stílusban motyogott hozzájuk:

— Ragyogni fogtok még, tündökölni... Leakaszt a falról a vitéz király... Jön, jön, arany köntösben, Szászországnak hercegnőért...

Az öreg hercegnő felnézett s oda fordult a szolgálóhoz:

A közgyűlés rokonszenvesen fogadta dr. Gruber fejtegetéseit s meghajolva a felhozott méltányossági okok előtt, az orvosi illetményeknek visszatérő, vagyis ez évi január 1-ével kezdődő folyósítását rendelte el.

Bars megye megehezett, vagy megszemjázott — már nem tudjuk vaj, vagy bortermék-e az említett községek — *Dicske, Vajk és Mártonfalva* községekre, s Döry Béla és társai által ezen községeknek Bars megyébe való átcsoportosítását kérelmezte. A belügyminiszter a kérelmet leküldte Nyitra megyéhez, melynek őszi közgyűlése méltatlankodással utasította vissza a kérvényt. De hogy adjuk oda őket — mondotta Deák János — úgyis kevés magyar községünk van!

A *póstyéni* járás főszolgabírói hivatalánál 1910. jan. 1-től egy második állandó díjnoki állás rendszeresítették 706 kor. évi javadalmazással.

Kislapás község képviselőtestületének a vadászati jog szabad kézbe való bérbeadása tárgyában hozott határozatát (10 kor. lett volna az évi bérösszeg!) a közgyűlés megsemmisítette.

Broczkó község vadászati jogát *Lichtenstein* János herceg 1000 kor. 6 évre; *Ratkócz* községet *Sándor Géza* 1050 kor.; *Karkóczét* dr. *Trestyánszky Géza* évi 500, *Korosét* báró *Forster Gyula* évi 132, *Boriét* gróf *Erdődy Imre* 360, *Nagylapásét* *Ghiczy Pál* 200, *Lopassóét* gróf *Pálffy József* 100, *Ujvároskőét* *Schöber Ernő* 120, *Nagybölgyénét* báró *Forster Gyula* 100, *Salgóét* *Kuncz Pál* 1273 koronáért vette bérbe.

Nagybéliz község 3 évre felmentetett a faskola-tartás kötelezettsége alól, de utasított, hogy a szomszéd községekkel szövetkezve közös faskolát tartson fenn. — A divéki körjegyzőség községei közös faskolatartásra vonatkozó kéréstnek a közgyűlés helyt adott.

Farkasd községnek hetivásárok tartása engedélyeztetik. A bábaállás szervezésére és a bábák járandóságára vonatkozó s a vármegyei közgyűlés elé hozott összes községi határozatok jóváhagyatnak, kivéve *Hradist* községét, mely megsemmisített, mivel az évi járandóságot nem a törvény által előírt összegben (180 kor.) állapította meg.

Személyi ügyek.

Dr. *Thuróczy Károly* vm. tiszti főorvos súlyos betegség folytán nov. 1-től 1910. apr. 14-ig terjedő szabadságidőt kapott.

Méhes Mózes szolgabíró, katonai szolgálatának teljesítésére egy évre szabadságot kapott.

Petkes Ede nyitrai kórházgondnoknak nov. 1-től 1910. febr. 1-ig szabadságidőt engedélyeztetett.

Schulla Károly, özv. *Hencz Kálmán*é, özv. *Andráskovich József*né, *Zalka Armin*, nyugdíjkes-

vezmény, végkielégítés, illetőleg özvegyi segély iránti kérvényeik elutasítottak.

Özv. *Modrányi Ivánné* özvegyi ellátása 1892 kor.-ban állapított meg.

Az őszi közgyűlés Trencsénben.

— Saját tudósításunk. —

Sorra kerül a hajdumegyei Bocskay legények türelmességi okmánya a szekularizációs átirat, melylyel szemben az állandó választmány álláspontja elutasító; a javaslat: napirendre térés; „mert míg egyrészt a magántulajdon természetével bíró egyházi javak szekularizációjában nem lát más, mint a haza ezeréves történelmével szorosán egybekapcsolt róm. kath. egyház jogos tulajdonának indokolatlan megbolygatását, addig másrészt az egységes magyar nemzeti állameszmének megerősödésére veszedelmes egy oly reform keresztülvitele, a mely mindenestre a felekezeti harcok fellobbanásával volna csak keresztülvihető“.

A néppárt nyugodt, nem támad, nem agít; tudja, hogy a míg Magyarországon a jog és alkotmány Genuiszát le nem bunkózzák, a szekularizációnak nevezett rablást, az apache-ok erkölcsi néveajára süllyedt koncés mob nem fogja ki-erőszakolhatni. Csak egy szónokot állít sorompóba, s *Mednyánszky László* képviselő komoly hangon rövid szóval a párt hozzájárulását fejezi ki s a javaslatot, a kath. egyházat megillető vagyoni jogok erőteljesebb megvédése céljából, az autonómia iránti felirattal óhajtja megtoldani, melyet a trónbeszéd kifejezett s a kormány programmal vállalt. A komoly szó nem téveszti el hatását; helyeslés moraja zúg végig a termen; csak *Szilvay István* türelmes ág. ev. lelke nem tud megnyugodni s a közéleti komolyság és számbavehetőség arculepésével, cynizmussal, frivol szellemeskedéssel helyeskedett szembe a kath. egyház törvényes és alkotmányos jogait tiszteletben tartó javaslattal s az e mellett megnyilvánult közvéleménnyel. Ha más katolikus államok, úgymond, keresztülvették a szekularizációt, azt hiszi Magyarország is elegendő katolikus lesz azt majdan keresztül vezetni; a kath. egyházat az országra nézve veszedelmesnek minősítette, mert nem ismerhet el egy hatalmas államot az államban, az egyház vagyonszerinte már nem teljesíti azon feladatokat, melyek céljára adományoztatott: nem tart fenn hadsereget, nem fejleszti a kultúrát stb. stb. beszélt még a világ forgásának nagy kerekéről, mely majd meg fogja hozni azt az időt, midőn a jog és kultúra nevében hurkot vetnek a kath. egyház nyakába.

A hány állítás annyi elfogult és rosszakaratu tévedés a jog, a történet a közművelődés rovására. A méltó megbotránkozás megdöbbenése ült ki az arcokra, mely dr. *Gyuriss Emil* képviselő vesekig ható s élesen vágó visszautasító szavaiban nyert jogosult kifejezést, melyekkel zúgó helyeslés között zengte el a magyar kath. egyház hazaszeretetének, a hazának tett nagy szolgálatait s a haza történelmével egybeforrott küzdelmeinek s áldozatkészségének apotheozisát s a léhán, cynikusan

s minden férfiúi komolyság hijján felszólaló függetlenségi párti elnököt kioktatta a közéleti tapintat, ildomosság és tisztességről. Csodálatos elfogulatlanság jelentkezik a hajdúi átiratban és *Szilvay* kirohanásában! A reformatus civisek s a protestáns *Szilvay* elméletöket csak a kath. egyház kezén lévő birtokokra alkalmazzák, de ki nem terjesztik azt a görög keletiek királyi adományozású birtokaira, valamint a protestánsoknak nemzeti fejedelmi adományaira. Mi indíthatta *Szilvay* arra, hogy Tiszább legyen Tiszánál, a ki 1907. szept. 29-én tartott dunántúli ref. közgyűlésen a szekularizációról következőleg nyilatkozott: „Ha napirenden volna a szekularizáció kérdése igyekezném azt az ezer és egy okot kifejteni, melynél fogva e kérdés felvetését a mi viszonyaink között általánosan károsnak és veszedelmesnek tartom.“ Egy *Szilvay*nál nagyobb tekintélyű s a saját hitsorsosai táborából lévő tanut nevezhetnék, a ki a kath. egyházi vagyont a magyar közművelődés bőséges forrásának tartja s a ki a szekularizációt országos csapásnak tartaná, s a ki reformatus létére nem tartaná az ország érdekében fekvőnek, hogy a kath. egyház vagyona, a külföldi minta szerint, idegen, vagy az ország érdekei szempontjából megbizhatatlan kezekbe kerüljön.

Hiszen igaza van *Szilvay*nak, hogy a nyitrai püspök nem tart főn hadsereget s nem vezet bandériumot, de tudunkkal báró *Bánffy Dezso* sem vezet, *Dégenfeld* gróf sem vezet, ellenben a nyitrai püspök és magyarországi társai sok-sok iskolát, akadémiát, kórházat tartanak föl, vallási és kulturális célokra sok-sok százezret áldoznak, és hiába minden, *Dégenfeld* gróf és *Bánffy* báró birtoka eredetileg ép olyan királyi donáció, mint a főpapoké, s talán *Szilvay* úré sem más.

Azonban nem vitakozni óhajtunk, mert a vak előítélet, elfogultság és rosszakarat tárgyilagossá lenni nem tud s ezek ellen küzdeni meddő dolog; csak reá akarunk mutatni a hazaszeretet azon mértékere, mely felekezeti gyűlölködésből táplálkozik s ettől indítva a tulajdon, a jog és történeti igazság lábba tiprásával, az országot is kész lángba borítani, csak a gyűlölt pápistákat láthassa megalázva, megtörve s erről profétai pózzal s ihlettel szónokol. Hát hiszen profétának proféta a mi patriarchális ábrázata *Szilvay* bátyánk, de csak a szakálla kvalifikálja azzá, melyre azonban egy igazhívő trencsényi függetlenségi muzulmán sem esküszik; egyébiránt profétai minősége, a helyett hogy új eszméi irányokat szabna korának, abban merül ki, hogy a többi hamis profétákkal úszik az árral, melyet a trónokat és oltárokat döngető szabadkőmivesség hőmpolyogtet s a mely, ily elvek mellett, *Szilvay*t és hasonkálberü elvtársait, a barcelónai halott- és templomrablók s a honaruló Ferrer-tücsökök socialdemokraták s anarchisták szintájára emeli. A szekularizációnak nevezett rablás pártolása végelemzésben s logikusan csak ide lyukadhat ki.

Úgy hisszük azonban, hogy nem olyan fekete az ördög a milyennek festik s állás foglalásának végeredményeitől maga *Szilvay* is elborzad s patetikus kirohanása a szekularizáció mellett, talán inkább a „Bolondóci hármasság“ poéta

— Vedd elő az arany fésűket, kibontjuk Szászorszép haját, gyöngyszemekbe fonjuk s majd jön az ifju szép király, diadalmas csatáról, fényes kardja csillog, a ruhája vert ezüst s a szeméi szépek, fényesek, ragyogók...

A díszes kardok, kopják és paizsok összeverődtek a falon s a legenda szólott arról az ifju királyról, a ki bizounyal el fog jönni s elviszi a kis hercegnőt a fekete kastélyból.

Az öreg hercegnő fejével bólingatott, Szászorszép hercegnő pedig nézte azt a darab eget, mely bemosolygott az ablakon.

Igy volt ez mindig. Az öreg hercegnő végig vezette a kis hercegnőt a nagy termeken s megmutogatta neki a barnult képeket, a bársonyos selymes lovagokat, a fényes, vértés vitézeket, a hátuk mögött pedig ott bicegett az öreg szolgáló, a ki mindenre bizonykodott.

Szászorszép volt minden szeretet az ódon falak között, vagy kint a rengeteg parkban, a hol a szürke összetöredezett kőszobrokat befutotta a repkény, az utakat felverte a paréj s a vadvirágok buján nyillottak mindenütt.

Itt üldögéltek sokszor egy mohos, kopott kőpadon, a hátuk mögött egy kőszarkány szájából lassan, szomorúan csergedezett a víz, fejük fölött susogott valami a lombok között s az öreg her-

cegnő belenézett fénytelen szemével a park sötét-ségébe, mintha onnan várna valakit, a kis hercegnőt pedig magához szorította.

... Eljön az ifju király, hisz te vagy a legszébb, a leggyönyörűsebb...

S a vén kastély falain belül ugy is volt ez s ugy volt beirva az öreg hercegnő szívébe, ki ezt elmondta a kis hercegnőnek, a ki pedig nem is ismert másik szívet. A kút vize csobogott, mintha üveg hárfát pengettek volna és Szászorszép hercegnő ugy látta, hogy a virágok is meghajtják fejüket előtte.

A legenda pedig mindennap újra kezdődött. Eljön az ifju király... Milyen szép volt ez! De olyan volt csak, mint a gyermekmese, melyet a kis ágyainknál hallgattunk s ugy láttuk sokszor, a mint elszenderedtünk, hogy a mesélőnek aranyos szárnyai nőttek.

És már vége is lesz, mint minden mesének. Szászorszép hercegnő egyszer eltévedt a parkban. Csak ugy futkosott ott, mint más gyerekleány. Az öreg hercegnő bent bóbiskolt valamelyik teremben, a szolgáló sem volt látható, szóval az udvar elmaradt.

Szászorszép egyszerre egy kőfalhoz ért s egy nagy nyílást látott maga előtt, a melyen tarka színes világ nevetett feleje.

Furcsa volt az. A nyílás valami régi kapu volt, bedőlt oszlopokkal s lehullott faldiszekkel, a földön szanaszét heverték az oszlopfejek töredékei s két kő cerberus alakja, melyek bizonyosan a kaput őrizték valaha. Kívül pedig egy nagy mező terült el, melynek a tulsó szélén, mint egy vékony ezüst vonal, csillogott egy kis patak s magas sudár nyárfák kémlelve nyújtották fel hosszú törzseiket a ragyogó kék égbe.

A kis hercegnő óvatosan kilépett a kapu nyílásán, szétnyitott néhány bokrot, melyek elzárták útját s kilépett a szabadba. Odakünn volt a legnagyobb csoda. Két kis gyermek állott egy kis tócsa szélén.

Egy fiu meg egy leány. A vízbe kavicsot dobáltak. A réten szerteszét piros csőrű fehér madarak járkáltak.

A kis hercegnő eltátotta a száját. A fiu meg a leány kivoltak pirulva a nagy munkától s azt hitték valami öreg kép elevenedett meg előttük, vagy egy törpe várkisasszony áll itt, amilyenről nagyanyó szokott mesélni a téli havas esteken. A kis leány, a kinek piros bóbíta volt a fején s piros rózsák nyillottak az arcán, a fiu mögé bujt s onnan pislogott a hercegnőre, de a fiu is nagyon szepegett. Végre a kis hercegnő megszóialt: Kik vagytok? A két gyerek nem felelt, a kis leány

lelki szerzője földfeletti szárnyalásának számlájára irandó, mert tudvalevő dolog, hogy a költők más lelki életet élnek, mint a többi földi halandók s a magas régiók eszmévilága távol szokott esni a földi élet realitásától. Ezt a nézetünket látszik támogatni Pista bátyánknál tapasztalt szép harmoniája az elveknek a gyakorlati kivittel, a ki a legpompásabb négyest tudja összeállítani teoriában s legideálisabb mintagazdaságot tud vezetni élvben. Ha forog is az idő kereke, forgását eszmék irányítják s a Magyarországon ébredő keresztény eszme a törvény, a jog és minden társadalmi rend felforgatására törekvő szellemi forradalmárokkal le fog számolni s ennek áldását Szilvay István is fogja érezni, mert a harc nemcsak a csúhások, hanem a bőrkabátosok s az ezerhódások ellen is folyik.

A nagy küzdelem után, a közgyűlésben, általános részvétel mellett, a rendes daráló gép vette át csendes egyhangú szerepét.

Karcolta: *Törvédké.*

Nyitra város fogyasztási adókezelése.

II.

A „Nyitramegyei Szemle“ f. évi 44-ik számában közölt és Nyitra város fogyasztási adókezeléséről szóló cikkünk méltó feltűnést keltett városzerte.

Számos helyről kaptunk elismerést, hogy e közérdekű ügyet feszegetni mertük, a melyhez különben a lehangosabb városatyák is csak keztyűs kézzel mernek nyulni, ha egyáltalán alkalmuk nyílik erre.

Előző cikkünkben általánosságban bizonyítani iparkodtunk azt, hogy Nyitra város a kincstártól megváltott fogyasztási adókat *nem maga kezeli, hanem albérlébe adta.* Ezen állításunk helyességéről a város minden egyes polgára meg van győződve. De hogy minden kételyt eloszlassunk, felhozzuk azon kézzel fogható tény, hogy *ha a város maga kezelné a fogyasztási és italadókat, akkor azokat saját helyiségeiben, saját tisztviselői és saját pénztárnoka által szedelné be, éppen úgy, mint a többi adókat.* Mivel pedig ezen adókat nyilvános árlejtés mellőzésével albérlébe adta, azokat a bérlő természetesen saját lakásán; saját alkalmazottaival kezelteti. Ezt különben minden gyerek tudja Nyitrán, csak az illetékes körök nem vesznek róla tudomást.

Hogy jut Nyitra város ahhoz, hogy a fogyasztási adókat albérlébe adja, mikor a pénz-

a fia ruháját huzogatta. — Mit csináltak? — kérdezte a kis hercegnő s a gyerekek felé lépett, de azok ijedten hátráltak. — Miért félték: én vagyok Százsorszép hercegnő, a szép hercegnő. A gyerekek nagyot kacagtak, megfogták egymás kezét s elvágattak. Csak messziről fordultak vissza s még akkor is folyvást nevettek:

— Ha-ha-ha: Százsorszép hercegnő!

A kis hercegnő szívébe hatolt a kacagás. Szemei előtt összefolyt a világ s nagy meleg könnyecseppek takarták el előtte azt a színes képet, a mit az előbb látott. Amint felnyitotta a szemeit, még látta messze-messze a két gyereket s a szél a fülebe hozta a kacagást is:

— Ha-ha-ha: Százsorszép hercegnő!

Ott a távolban fehér kunyhók állottak s a füst felszállott egyenesen, szépen az ég felé, a levegőben pedig harangszó csengett.

A kis hercegnő visszament megint az öreg kastélyba, a komoly csendes fák között s úgy látta, hogy a virágok is mind elbujnak előle.

Az öreg hercegnő már felébredt s újra kezdte szólni a legendát a vén szolga is ott tipegett a szomorú, sötét lovagteremben.

A kis hercegnő görnyedten ment végig az öreg hercegnő oldalán. Alig lehetett megkülönböztetni, hogy melyik a fiatalabb.

Eljön az ifjú király, bizonyonnyal eljön...

De ez már nem volt, mint rege. Nem olyan volt, mint a mese, melyben arany szívvvel fűrdünk, hallgatva csendesen kis ágyaink szélén. Ez már olyan volt, mint az élet.

ügyminiszter 1908. évi 93277. számú rendelete is világosan meghagyja, hogy: „A városok és községek által a kincstártól megváltott borítaladó és huszfogyasztási adókat albérlébe adni nem szabad. Ha azonban a községek és városok nem megváltási, hanem bérleti szerződést kötöttek a kincstárral, ez esetben albérlébe adhatják az adókat, de csakis nyilvános árlejtés útján.“ Kinek, illetve kiknek keze működött itt közre, hogy a fogyasztási adók bérlő kezére jutottak? Ezt kellene a pénzügyigazgatóság részéről megindítandó vizsgálatnak kinyomoznia. És ha azok a bizonyos urak ezen adókat már bérletbe adták, a törvény világos rendelkezése dacára, miért nem tették ezt nyilvános árlejtés útján?!

Ha a város maga kezelné ezen adókat, éppen olyan fényes eredményt érne el, mint azt elérték más városok is. Például *Vágszered* a fogyasztási adókért kapott, mikor azok albérlébe voltak, 2000 koronát, most ezen adók, mióta a város házi kezelésében vannak, évenként 22,000 koronát jövedelmeznek! *Esztergomban* szintén a város maga kezeli a fogyasztási adókat és 50,000 koronát hoznak; *Nagyszombatban* körülbelül 60,000 koronát, *Pozsonyban* meg pláne 300,000 koronát, dacára annak, hogy e városok közül többen számos drágán megfizetett hivatalnokot alkalmaznak e célra.

Csak éppen Nyitra város volna az, a mely házi kezelés mellett nem tudna e téren nagyobb eredményt felmutatni?! Nem hisszük. De tegyük fel, hogy ezen adók nem hoznának nagyobb összeget a bérlő által fizetett összegnél, ez esetben is a városnak házilag kellene kezeltenni a fogyasztási adókat, mert ezáltal néhány hivatalnoknak biztos megélhetést nyújtana. Hiszen olyan sok az állás nélküli diplomás ember, hogy igazán elismerést érdemelne a város, ha egy-két új állást szervezne a város házában.

A megindítandó vizsgálat helyes irányban való vezetéséről a jövő számban. *Dr. Gáti.*

Ujdonságok.

A Zichy-ünnep.

Gróf Zichy Nándor kir. tárnokmester jövő csütörtökön f. hó 18-án üli születésnapjának 80-ik évfordulóját.

Ezen alkalommal a Katolikus Egyesületek Országos Szövetsége délelőtt 11 órakor a fővárosi Vigadó nagytermében diszülést tart, melynek tárgysorozata a következő:

Elnöki megnyitó. Dr. Városvy Gyula kalocsai érsek.

Zichy Nándor közéleti szereplése. Rakovszky István v. b. t. t. orsz. képviselő.

Zichy Nándor hitbuzgalmi tevékenysége. Radnai Farkas besztercebányai püspök.

Az üdvözlések bejelentése.

A Szent-István-Társulat ugyancsak november 18-án, délután 5 órakor fáradhatatlan elnökének tiszteletére diszülést tart, a következő sorrenddel: *Isten dicsősége.* (Beethoven) Énekli a Szent-Imre-Kollégium énekkara, *Hackl N. Lajos* tanár vezetésével. *Megnyitó beszéd.* Mondja dr. Városvy Gyula kalocsai érsek úr. *Üdvözlő dal.* (Kontor E.) Szövegét írta *Erdősi Károly.* Énekli az énekkar. *Gróf Zichy Nándor és a Szent-István-Társulat.* Mondja dr. *Giesswein Sándor.* *Pápai-Hymnus.* *Erhel-Hymnus.* Énekli az énekkar.

Lapunk a nagyérdemű vezérérfit a következő távirattal üdvözölte: Születésnapjának 80-ik évfordulóján hálával emlékszünk meg azokról a fáradalmak és áldozatokról, melyeket Nagyméltóságod áldásos köztevékenységének egyéb nagy gondoljai és áldozatai mellett a *katholikus sajtó* érdekében meghozott. Legbensőbb hódolattal üdvözöljük Excellenciátod s drága életére Istentől áldást kérünk.

Gróf Zichy Nándor lapunk üdvözlétére a következő sorokkal válaszolt:

Meghatottan köszönöm szíves megemlékezését és ezen köszönetemet kérem megbízónak

is átadni. Kérem Istent, hogy Önökkel egyetértőleg engedje meg váltig az egyház és haza javára irányzott törekvésünket folytathatni.

Szíves üdvözléssel
Zichy Nándor.

Ezenkívül az üdvözlések töméntelen számából a következőket közölhetjük:

A *nagybicscei* esperesi kerület papsága Trencsénselmeczen dr. *Teszelszky József* esperes, orsz. képviselő elnöklete alatt tartott gyűléséből mély tisztelettel feliratban hódolt gróf Zichy Nándornak, a ki az üdvözlést szíves szavakkal köszönte meg.

A *várnai* esp. kerület papsága mély tisztelettel párosult hódolattal üdvözli Nagyméltóságodat 80-ik születésnapja alkalmából és kéri a Mindenhatót, hogy mint nagy, önzetlen honfit hazánk boldogítása és mint lelkes apostoli ősz bajnokot egyházunk díszére még évek hosszú során át éltesse. *Kapallay István,* ker. esperes.

A *nagybossáni népszövetség* tagjai hódolattal üdvözlik Excellenciátod nyolcvanadik születésnapja alkalmából, kérve Istent, hogy sok éven át éltesse katolicizmusunk lánglelkű előharcosát. — *Zsidedek Antal* helyi igazgató.

Legmélyebb hódolattal, őszinte örömmel üdvözlik Nagyméltóságodat a mai ünnepen a *nyitrai bajnai iskolatestvérek.* — *Reiff Alajos* igazgató.

Adomány. *Bende Imre* megyés püspök úr a nyitrai katolikus tanonc-internátusnak 1000 koronát adományozott, mely nagylelkű adományért ez úton is halás köszönetet mond Ó Nagyméltóságának az internátus *Elnöksége.*

Kinevezés. *Smialovszky Valér* dr., Trencsén vármegye főispánja *Vere Ferenc* nyitrai lakost közigazgatási gyakornokká nevezte ki.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Nagy Pál* okl. tanítót a rovenszkoói állami elemi iskolához rendes tanítónak nevezte ki.

Áthelyezések. A vallás és közoktatásügyi miniszter *Blaskovits Kálmán* kunói állami elemi iskolai tanítót a nyitrajablonicei állami elemi iskolához, — *Dormány Klára,* löcsei állami felsőbb leányiskolai segédtanítónót eddigi minőségében a trencsényi állami felsőbb leányiskolához helyezte át.

A máv. balparti üzletvezetősége *Német József* érsekújvári forgalmi hivatalnokot szolgálati érdekből Trencsén-Hölkra áthelyezte.

A kir. törvényszék köréből. A pozsonyi ítélőtábla elnöke az 1910. év tartamára a nyitrai törvényszékhez esküdttörvényszéki elnöké szlavnicai *Sándor Géza* törvényszéki elnököt; helyettes elnöké pedig *Pazár Zoltán* dr. törvényszéki bíró jelölte ki.

Az esztergomi egyházmegyéből. *Melisek Bernát* nagytapolcsányi s. lelkes és *Hotár Lajos* kisvendégi adminisztrátor kölcsönösen áthelyeztettek.

Eljegyzés. *Berczeli Berczelly Miklós* tb. főszolgabíró, garamszentkeresztí járási szolgabíró jegyet váltott kishindi *Vincze Tinikével,* *Vincze Gyula* aranyosmaróthi ügyvéd és neje *Kubinyi Mariska* kedves leányával. A menyasszony unokája *Vincze Károly* nagyhindi esp. plebánosnak. *Neubauer Adolf* érsekújvári máv. mernök eljegyezte *Hof Annust* Nyitráról.

Hymen. *Szlanka Rezső* nagytapolcsányi kereskedő, a „Szlanka János“ cég tulajdonosa f. hó 14-én kel egybe Wienben, a gumpendorferstrassei evang. templomban *Merkáder Zsófia* úrhölgygel, özv. *Merkáder Józsefné* leányával.

Dusinszky Lipót jubileuma. Említettük már hogy *Dusinszky Lipót* nyitrai székesegyházi karnagy ötven éves jubileumának alkalmából barátai és tisztelői f. hó 14-én emlékünnepet rendeznek. A vári templomban ugyanis, ahol *Dusinszky Lipót* oly hosszú időn át működött és a mely helyhez kiváló működésének legszebb emlékei és sikerei fűződnek, az érdemes karnagynak egyik gyönyörű miséjét adják elő. Ez ezen célra összeállított ének- és zenekar a város műkedvelő énekeseinek és muzsikusainak legjavát számitja tagjai közé. Az előadás iránt, mely elsőrangú művészi eseménye lesz városunknak, a közönség körében roppant nagy az érdeklődés. Az ünnepi mise reggel kilenc órakor kezdődik.

Dusinszky Lipót üdvözlésében a nyitrai székeskáptalan is részt vesz, s e végből megbizta

ezik tagját dr. Csippek Sándor éneklő katonakot, mint a székesegyházi chórus főnökét, hogy a jubileumát a káptalan nevében üdvözlje.

Tanítók hangversenye. Mint értesülünk, a központi tanítói kar a Nyitra felállítandó „Tanítók háza” javára jövő hó elején az Egyházi Zeneegylet közreműködésével nagyszabású hangversenyt rendez, melyre oly kiváló erőket sikerült megnyernie, hogy a műsor valóban művészi lesz. Ezen hirdásunkkal kapcsolatban már az is megállapítható, hogy oly nagy érdeklődés kezd nyilvánulni a hangverseny iránt, mely remélhetőleg engedi, hogy az nem csupán a központnak, hanem az egész megye közönségének részvételével folyik le. A legközelebbi részletesebb értesítéssel szolgálunk olvasó közönségünknek.

Értesítés a római zarándoklat ügyében. Technikai okok miatt és minthogy a Szentegyház f. hó 28-án lesz a nagy ünnepességgel egybekötött fogadás: a Rómába való zarándoklat f. hó 12-éről áttételet november 24-ére. Indulás Budapestről nov. 24-en éjjeli 10⁴⁵-kor ugyanazon programmal. *Kompánek József.*

Legényegyesületi táncvigalom. A Báni kath. legényegyesület 1909. évi november 21-én vasárnap, a „Központi Szálló” nagyszobájában, színelőadással egybekötött jótékony célú táncvigalmat rendez. Belépti díj a színelőadásra s egyben a táncmulatságra is: az I. sorokban 2 k. a többi ülőhelyekre 1-50 k., állóhely 1 k. Jegyek előre válthatók Paul Károly üzletében és este a pénztárnál. — A tiszta jövedelem a házalap javára fordíttatik, miért is felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hírlapilag nyugtáztatnak. Kezdeté este fél 8 órakor. Színe kerül: „A fényképész.” Bohózat 1 felvonásban. Irta: Báni Lajos. Színelőadás után tánc.

A keresztény szociális egyesületből. A nyitrai keresztény szociális egyesület november 14-én d. u. 6 órakor szociális estét rendez. — Program: 1. A női kérdés. Előadó *Franciscy Lajos dr.* 2. A hármasszövetség, vigjáték egy felvonásban. Belépődíj nincs.

Az egyesület november hó 21-én vasárnap, saját helyiségeiben (Vármegyeház-tér 3. sz.) a ker. szociális munkások alapja javára táncmulatsággal egybekötött zártkörű színi előadást rendez. A színi előadás este fél 8 órakor veszi kezdetét. Belépődíj személyenként 1 kor., r. tagoknak 50 fill. Felülfizetéseket a nemes célra az egyesület köszönettel fogad és hálás szívvel, hírlapilag nyugtáztat. Színe kerül: „Parasztkisasszony.” Eredeti népszínmű 3 felvonásban. Irta *Berczik Árpád* Zenejét szerző *Erkel Elek*. Rendező *Risnyovszky János* egyesületi másodtitkár. Személyek: Kelemen Tamás, földbírtokos *Jankovics Pál*, Matild, neje *Kutalik Malcsi k. a. Jolán*, leányuk *Valasek Böske k. a. Rezeda Marci Ruz Gusztáv*, Földbusz *Frici Tyepliczky István*, Zerge *Pista Kálmán Béla*, Fónák *Laci Nagy Endre*, özv. *Gönczöl Lehozky Margit k. a. Fátoly Gergely Risnyovszky János*, Gereben *Tamás Viola Eadre*, Sánta *Matyi Viola Béla*, Fonyó *Ferenecné Marek Gizi k. a. Ágnes* leánya *Magyar Jolán k. a. Kolompárné Enhoff Tercsi k. a. Viki* szobaleány *Tyepliczky Annus k. a.* Előadás után tánc.

Katolikus népszövetségi mozgalom. *Galgóc* f. évi október hó 31-én délután az egész környék bevonásával nagy népszövetségi gyűlés volt, mely fényesen sikerült. A gyűlésen meg *Galgóc* város lakosságán kívül képviselve volt a következő községek lakossága: *Nagykosztolány, Drahóc, Vágmedence, Nyitraapátság, Merőce, Lakács, Elecske, Alsó- és Felsőrécsény, Kelecsény, Bajnóc, Udvarnok, Salgócska, Nemeskürt, Pusztakürt, Kisbáb, Nagybáb, Románfalva, Saág, Ardanóc, Tótsók, Tótdió, Felsőattract, Banka, Rattóc, Szokolóc, Jalsó, Kaplat, Szentpéter, Bucsan, Maniga, Karkóc, Rattkóc, Zsuk, Alsó- és Felsőzele, Beregszeg, Ujvároska, Vörösvár, Szered stb.* A gyűlésen jelen voltak: *Jedinak Tivadar esperes, Brucker Ágoston, Janecz József, Lovacs Kálmán, Jurik Jakab, Stefanovics Félix, Halkó István, Sztópka Mészter, Steglik Károly, Bazna Sándor, Bubnics Mihály, Czintula István, Práznovszky Antal, Rakóczy József, Jankola Ignác, plebánosok, Spálik János, Blaschke József, Révay József, Falath Ágoston segédlelkészek, P. Sztópka Benjámin szent-ferencendi házfőnök, P. Stefunka Protáz ferencendi, báró Wattenyil Lipót, Frideczky Timót főszolgabíró, Vermes Artur szolgabíró, Líhan jarásbíró, dr. Feigler Lajos ügyvéd, dr. Boross Elemér, Dányi József ügyvédje-*

löltek, *Topenczel György, Obermayer Endre* adótisztok, *Fodor József* tak. pénzt. ig., *Kisfaludy körjegyző, Schneider Géza* telekkönyvv., *Boross Sándor, Bartosievitz Imre* urad. tisztok, *Steinhübel Jakab* postatiszt, *Pázmány Sándor, Hapsz István, Lóssy István, Divinecz János, Zádovszky József, Zala József* tanítók, *Ronchetti Rezső* bíró, *Ronchetti Géza* stb. A gyűlést délután 1/3 órakor *Brucker Ágoston* plebános nyitotta meg. Utána *Bartos János* titkár ismertette a Népszövetség célját, szükségességét és szervezetét. Dr. *Ochaba Ágoston* országgyűlési képviselő beszélt a rossz sajtóról s melegen ajánlotta a jelenlévőknek a jó katolikus újságok pártolását. *Brestyenszky Kálmán* orsz. képviselő beszélt a katolikusok szerveződésének és összetartásának nagy szükségességéről. Mind a három szónoklat nagy hatással volt a népre. *Brucker Ágoston* beszéde után a gyűlés a legnagyobb rendben oszlott széjjel. Sokan azonnal beiratkoztak. A gyűléstől sűrűn üdvözölték gróf *Zichy Nándort* és *Rakovszky Istvánt*.

Halálozás. *Lenoir György* András Szliács fűrdő volt tulajdonosa, ki a fűrdőt *Cassel* városa által kezelt alapítványnak hagyományozta, életének 85-ik évében *Merában* elhunyt.

Hlavicska Ferenc bánkeszi-i kántortanító életének 77-ik évében elhunyt. Az öreg tanító 51 évet töltött a népnevelés mezején hűséges, becsületes munkában, melyért egész nemzedékek áldják emlékét. — Nyugodjanak békében!

Nyilvános könyvtár megnyitása Nyitra. November 7-én vasárnap d. e. 10 órakor nyit meg a közönség számára a *nyitrai vármegyei múzeum könyvtára*. Első sorban tudományos könyvtár, de szórakoztató jellegű szépirodalmi, történelmi és földrajzi munkák is nagy számmal vannak benne.

Tájékoztató közlöm a könyvtár 13445 db. könyvének szakok szerint való elosztását:

- A) Hittudomány: 1386 db.
- B) Jog- és államtudomány: 686 db.
- C) Bölcsészet, szépszépzet, művelődéstörténet és nev. tud.: 473 db.
- D) Történelem és földrajz: 3089 db.
- E) Mennyiség- és természettudomány: 1278 darab.
- F) Nyelvészet és szépirodalom: 2741 db.
- G) Könyvészet és vegyesek: 1908 db.
- H) Folyóiratok képek és térképek: 1638 db.
- I) Iratok és oklevelek: 246 db.

Legzadagabb a történelmi és földrajzi szak, részben *Acsádi Ignác* történetíró könyvtára révén, melyet az állam létéképpen engedett át a múzeumnak.

Nemcsak régi könyvek vannak a könyvtárban, hanem különösen a történelmi szakban a legújabb időből való munkák is, az államsegélyből pedig 1905. óta évenként új művekkel gyarapodik a könyvtár. A könyvtárban kitett táblán a közönség a beszerzendő művek iránt jelezheti óhaját, melyet a lehetőség szerint teljesít a múzeum.

Sokszorosított szakkatalogus áll a közönség rendelkezésére, melyből kiválasztva az óhajtott művet, azt mindenki, kinek *Nyitra* állása és rendes lakása van, kikölcsönözheti térítvény mellett.

A könyvtár minden vasárnap 10—12-ig áll a közönség rendelkezésére a főgimnázium földszinti jobb szárnyában.

Felkérem ez alkalomból *Nyitra* vármegye és *Nyitra* város közönségét, hogy a művelődés érdekében gyarapítsa könyvadományával a múzeumot. *Miklósy Ferenc*, könyvtartó.

Sem körül, sem belül. A Vág völgyi Lap hirt ad arról, hogy *Szmezsányi György* orsz. képviselő a d'Harcourt-féle uradalmak eladása dolgában interpellálni szándékozik a Házban. Azután megemlíti a nevezett lap, hogy a szóban forgó birtokokat állítólag egy koncorcium szándékozott megvásárolni valamely francia kongregáció számára. Ez a terv azonban meghiúsult s az e miatt támadt bosszúság folyamán vala a bejelentett interpelláció. „Nem hisszük — folytatja lapotársunk — hogy ez a hír így, ebben a formában igaz legyen. Hiszen körülbelül mindegy akár a francia d'Harcourt-család, vagy pedig egy francia kongregáció birtokolja ezen uradalmakat, ha ez a kongregáció egyenként távol is marad áldásaival Magyarországtól.”

Az, hogy vajjon a francia d'Harcourt-család birja-e a szóban levő uradalmakat, vagy pedig egy francia kongregáció, sem körül, sem belül nem mindegy. Körül nem azért, mert az a francia kongregáció, mely ezeket a birtokokat megvásárolná csak egy, a magyar földön megtelepedett testület lehetne, mely ennélfogva e birtokok jövedelmét is nem külföldön költene el, mint a hogy

azt a d'Harcourt-család teszi, hanem itt bent az országban. Körül tehát nem mindegy a dolog. De belül sem, mert az a francia kongregáció arra használná fel a vagyonát, hogy azzal a magyar kultúra ügyét szolgálja, mint a hogy ezt az összes ide áttelepített kongregációk teszik. Különben úgy tudjuk mesebeszéd az, a mit ezen ügyvel kapcsolatban valamely francia vagy bármely kongregáció birtokvásárlási szándékáról beszélnek. De ha igaz volna is a dolog, körülbelül nem mindegy lenne a birtokok gazdacsereje és legkevésbé sem lenne mindegy, vajjon egy kultúrtenyezőnek a kezére mennek-e át a nevezett uradalmak, vagy pedig spekuláló részvénytársaságok birtokába.

Vasuti közgazgatási bejárás. *Uherék László* póstyéni lakos előmunkálati engedélyt nyert egy *Vittencről* kiágazólag *Bohunicon* át a *lőcse* bresztoványi vasuti állomásba beágazó szabványos nyomtávú h. é. vasutra. Az ezen vasút közgazgatási bejárására határnapul november hó 15. és 16-ik napja tűzetest ki. A kereskedelmi minisztert a közgazgatási bejárásról dr. *Adám Géza* miniszteri titkár fogja képviselni.

Uj táviró hivatal. A kereskedelemügyi miniszter már a múlt évben elrendelte, miszerint a várnai postahivatallal kapcsolatban táviró hivatal létesítessék. Mint értesülünk a táviró hivatalt már felállították és f. hó 5-én meg is nyitották.

Szólólopás. Már a szüretnek se hirt. se hamva, de a *Zoboron* még mindig lopják a szőlőt. F. hó 1-én *Braunsteiner Mihály* kereskedő szőlőjének kerítését *Makkos Gyula* és *Mojzsis Pál* és neje szül. *Takács Erzsébet*, valamint *Gróf Ede* nyitrai lakosok feltörték és onnan vagy 35 kiló szőlőt elloptak. A lopott szőlőből 3 kilót és 75 dekát *Mojzsis Pál* padlásán találtak a nyomozást eszközölő rendőrök. Mindnyájuk ellen megindították a megtorló eljárást. Bizonyára savanyú lesz nekik a szőlő.

A vándorló eszima. *Balkó János* koloni lakos a múlt hetek egy szép napján *Feldmann Lázár* párutcai koresmájában palinkával oltogatta szomját. Addig-addig üritgette a feldecis üvegeket, míg arra a szomorú tapasztalatra nem jutott, hogy kiürült az erszénye. Rázta, forgatta, de bizony abból egy megveszekedett fillér sem hullott ki. Mit volt mit tennie, kénytelen volt ezt szomorodott szívvel a koresmárosnak tudtal adni. *Feldmann* nem az az ember, kinél krétára is lehet inni, kerekén kijelentette, hogy nem hitelez, ha csak az atyafi zálogot nem hagy nála. Mit volt mit tennie szegény *Balkó János*nak, ha kabát nélkül nem akart hazamenni, ott kellett hagynia eszímáját zálogba. A eszima ugyan nem volt vadonatur sarkantyús eszima, de így is testvérek közt megért 5 koronát. Negyven fillér adósságra a eszima a zsidónál maradt, *Balkó* pedig meztelb bandukolt hazafelé. Beköszöntött *Mindenszentek* ünnepe. *Szombaton* reggel fogja magát *Balkó* és *Nyitra* tart. Ünnepnap csak nem mehet meztelb a temetőbe, megszólalnak a szomszédok, ismerősök. Beállit a koresmároshoz, leszúrja a pultra a 40 fillért és kéri vissza eszímáját, melyet a minap nála zálogban hagyott. Nagy volt azonban meglepetése, mikor *Feldmann* vonakodott a eszímát kiadni. Nagyobb szóváltás után az atyafi rendőrt ment. Ha szép szóval nem adja ki a lábbelit — ugymond — majd kiadja, ha rendőrt hoz magával. De bizony a rendőrnök sem adta ki. Nem adta ki pedig azért, mert időközben azt 1 koronáért eladta *Wolfner Vilmos* cipésznek. *Balkó* Most a rendőr és *Feldmann* kíséretében a cipészhez ment a eszímáért. Azonban lekészt, mert *Wolfner* a eszímát 1 korona 30 fillérért eladta *Deutsch Fülöp* zsidóbarátnak. Hogy a eszímát a zsidóbarátnál sem lelték fel, természetes, mert a formás lábbelit egy vidéki ember vette meg 2 koronáért. *Balkó* János most már másodsor is meztelb volt kénytelen hazafáradni kolourra. Ennek folytán a kegyeletet sem róhatta le a temetőben halottak napján szerettei iránt. Hja! így jár az ember, ha beissza a eszímáját.

Az Orsz. Magyar Cecília Egyesület közgyűlése. Az O. M. C. E. folyó évi november hó 4-én a budapesti központi papnevelő intézet nagyszobájában tartotta ez évi — sorrendben kilencedik — közgyűlést. Összesereglettek ez alkalomból a *Musica Sacra* magyar művelői, akik minden igyekezetükkel azon vannak, hogy a templomból száműzések az oda nem való zene és ének és hogy ennek helyét az igazi szent zene és ének foglalja el, amely fokozza az ájtatos szívekben az áhitatot s megkönnyítse az Istenhez emelkedő szívek magasba törését. Sajnos, hogy ily fontos cél elérésére törekvő egyesületnek oly kevés a tagja, s még sajnósebb, hogy az

egyházi zenészek közül még számosan nem ismerik ezt az egyesületet. A közgyűlést Bogisich Mihály vál. püspök, praelátus, kanonok, az egyesület elnöke nyitotta meg tartalmas beszéddel. A tetszéssel fogadott beszéd után Járosy Dezső főelővasta igazgatói és pénztárosi jelentését. A mult gyűlés jegyzőkönyvét hivatalos elfoglaltsága miatt akadályozott Meiszner Imre helyett dr. Vargyas Tivadar olvasta fel. Ezután Járosy Dezső karnagy felolvasta „Az egyházi zene és a modern zenei evolúció” című értekezését. A tisztikar és a választmány betöltése s az indítványok letárgyalása után a közgyűlés véget ért. A közgyűlésen részt vettek megyénkbeli dr. Bundala János nadlányi plebános és Holló Imre radosnai kántortanító.

Az aradi vesztőhelyért. Barabás Béla orsz. képviselő elnöksége alatt tudvalegőleg bizottság alakult az aradi tizenhárom vértanu vesztőhelyének a nemzet kincsévé való megváltására s a hősök vérevel áztatott földön egy hatalmas világraszóló monumentum emelésére. A szükséges tőke mielőbbi összegyűjtésére céljából a bizottság a pénzügyminiszter engedélyével tárgysorsjátékot rendez, melynek védnöke a legendás idők sokat szenedett tanúja a hős *Damjanich János özvegye*. — A teljesen házilag kezelt sorsjáték nyereményeinek összeállítására páratlan nyerő esélyekkel kecsegteti a sorsjegyvásárlókat. Egy 15.000 és egy 10.000 koronás főnyeremény mellett még 2500 db. igen értékes nyeremény sorsoltatik ki, összesen 100.000 korona értékben. A hősök arcképeivel díszített 1 koronás sorsjegy minden tőzsdében kapható és megrendelhető a bizottság központi irodájában: Budapest, VII., Akácfa-utca 39. sz. alatt.

Hubertusi vadász lovaglás. Az Érsekújvárot állomásozó m. kir. váczi I. osztály tisztikara f. évi november hó 5-én hubertusi vadász lovaglást rendezett. A lovasok d. e. 10 órákor Érsekújvár főterén a kocsik a Bajcsról-Perbetére vezető uton levő Fácánosnál találkoztak. A lovaglason nagyobb baleset is történt. *Sczitovszky János* százados lóva a cél előtt megbotlott és lovasát is ledobta. Sczitovszky az esés folytán kezén és fején kisebb nagyobb horzsolásokat szenvedett, komolyabb baja azonban nem történt. Lóva lábát törte és nyakát szegte és azonnal le is lőttek.

Életre támasztott egyelet. Az *Érsekújvári Vivó és Torna egyesület* életben levő tagjai a m. hó 25-ére közgyűlést hívtak össze ama célból, hogy az egyesületet feloszlassák. A gyűlés azonban másképp határozott. Új tagok toborzásával ismét életre keltik az egykor virágzó egyeletet. Ezt annál inkább tehetik, mivel a megfelelő összeg rendelkezésükre áll.

Rossz a világítás. Általános a panasz az utcák gáz világítása miatt. Még kezdetét sem vette a tél, s máris a város utcáinak éjjeli kivilágítására szolgáló lámpák némelyike felmondja a szolgálatot. Így a mult napokban dr. Munels Lajos városi főorvos házában elhelyezett 175. számú éjjeli lámpa este 9 óra tájban már alig pislogott s 11 órára teljesen kialudt. Az utca teljesen sötét maradt. Hogy milyen káros befolyással van az utcák gáz világítása, azt felesleges hangoztatnunk.

Olcson tüzelő. Aki olcson akar venni tüzfát, forduljon nem a ker. szocialis egyesület szövetkezetéhez (Vármegyeiháztér 8. sz.) hanem Kramer Adolf fakereskedőhöz! Hogy maga a szövetkezet csap neki reklámot, annak a magyarázata a következő. A kitűnő szövetkezeti fa úgy tüzel, hogy Kramernek szokatlan melege van tőle, nem bírja tovább a hőséget. Elhatározta, hogy merész konkurenciával tönkre teszi a szövetkezetet. Embereivel bejárta a várost s minden udvarba bekiáltják: „Drevó 1 kor. 60 fill. metrienycent erster classe”. Ő teheti, mert a mult években mikor a szövetkezet nem létezett, oly drágán adta a fát, hogy fölöslege van a kasszában; abból most „reszkiroz” valamit, hogy a szövetkezet megbuktatása után még drágább lehessen a fája. A szövetkezet csak úgy adhatja, ahogy betudja szerezni, beszámítva a kezelés és kockázat költségét, mert nem üzlet a szövetkezet, csak olyan fekező vagy szabályozó Kramer árához. A kik az egyesületnél szokták venni a fát, azt mondják, hogy a szövetkezeti 1-80 kor. fa még mindig olcsóbb, mint Kramer 1-60 kor. fája, s akkor sem mennek Kramerhez, ha még lejjebb száll az arakkal. A szövetkezeti vezetőség nem akarván táplálni e fekezeteti ellenszenvet, minden tagot Kramerhez utalt s a mult napokban 12 vagonra válót rendeltek a — szövetkezetnél. Kérjük legalább azokat, kik nem tagjai az egyesületnek s így szövetkezeti fát nem kaphatnak, vegyenek mielőbb még a konkurrencia

tart egész telrevalót Kramernél. Neki is jót tesznek, mert alkalma nyílik a multban szerzett magas árakból valamit megteríteni s maguk is jól járnak. Az egyesület meglegszik azzal, ha elismerik, hogy működése mégis csak hasznos a keresztény polgárságnak. — Vezetőség.

A póstyéni színház ügye. Pöstyén fűrdő igazgatósága a fűrdői parkszínházat 1910-től kezdve három egymásután következő évre bérbe adja és a szintársulatot évi 1800 koronával támogatja.

Az új cég. A bottyán-utcai Braun-féle üveges boltot Székely Károly vette át. Idegenből jöhetett Nyitrára, mert nem tudta, hogy nálunk a vasárnapi munkaszünet már délelőtt 10 órákor kezdődik. Üzletét f. hó 7-én délelőtt fél 11-ig tartotta nyitva. Hogy a rendőrségnek ez feltűnt, természetes. Így természetes az is, hogy a rendőr feljelentéssel élt ellene a városházán. Egy kis birság árán ő is megszokja a 10 órai üzletzárást, mint sok más utcabeli kollégája.

Zsolnai szerencsétlenségek. Két szerencsétlenség történt mult vasárnap Zsolnán. Az egyikben Brodnau Voják János kiszuczauhelyi lakos lett az áldozat. Bevegezve vásárlásait, hazafelé ügetett egylovassal fogatán. Lóva egyszerre ágaskodni kezd. Nem csoda, mert velük szemben egy automobil robotott. A gazda megakarván fekezni az ágaskodó lovat leugrik a kocsirol, de oly szerencsétlenül, hogy lába a sípcsontban eltört. Hoffmann és Glaszer orvosok vették ápolás alá a szerencsétlen embert. Alig hogy a kiváncsi tömeg a szerencsétlenség helyéről szétoszlott, már is félreverték a harangokat. Sevszik zsolnai polgárnak csüre egett. A kár nagy, de megterül, mert a csür biztosítva volt. A tűz okát még nem sikerült a csendőrségnek kiderítenie.

Lopott, hogy Amerikába mehessen. Rehák János 17 éves berencsváraljai suhanc f. hó 1-én betört egy ottani özevegyszony házába és onnan 380 koronát elemelt. A szenici csendőrör s szenici kir. járásbiróságnál előállította a tolvaj fiút. Kihallgatáskor azt vallotta, hogy azért lopott, hogy legyen pénze utiköltségre Amerikába.

A szesz ereje. Árpás József napszamos f. hó 6-án délután addig-addig emelgette szájához a pálinkás üveget, míg a gyilkos portéka őt teljesen le nem kapta mind a két lábáról. A leghevesebb hid-utcai korcsmából még csak valahogy kitámaszkodott az utcára úgy este 7 óra tájt, de tovább nem bírt menni, hanem elterült az utca közepén. Minthogy az utca járdája nem szálloda, és az időjárás sem volt oly kedvező, hogy takaró nélkül künn a szabad ég alatt egészségének veszélyeztetése nélkül bárki is meghálhatna, az arra menő rendőr Árpást sem hagyta ott, hanem bevittette melegedni a városházára.

Agyonvert napszamos. Kramerovits Márton cigány f. h. 8-án Ólehotán a korcsmában szóváltás közben agyonverte Rajcsányi Pál napszamosat. Az agyonvert napszamos részeges és garázdala természetű ember volt, a ki sokat kötekedett a közsébeliekkel. Folyó hó 7-én is halálosan megfenyegette Benech Lukács Ólehotai gazdát, a kit egy baltával kezében keresett a korcsmában, a hol nyíltan beszélte, hogy agyonüti Benecht, a rákövetkező éjjel pedig az ablakait verte be. De a ki másnak vermet ás, maga esik bele, a szerencsétlen ember ugyanazzal a halállal pusztult el, melyet ő másnak szánt. A gyilkos cigányt a csendőrség elfogta.

Meglepően gyorsan és olcson készíthetünk ma már — hús nélkül — természetes, erőteljes húslevest. A „Maggi-féle húsleveskockát” egyszerűen leöntjük forró vízzel. Az illetékeppen nyert húsleves semmiben sem különbözik a házi lag készítettől, mert a „Maggi-féle húsleveskocka” nem más, mint tiszta (legkiválóbb) húsleves száraz alakban és a szükséges konyhasót és fűszert is tartalmazza már. Egy-egy kocka egy tányér (1/2 liter) húsleves készítésére elegendő és csak 6 fillérbe kerül. Ügyeljünk azonban a „Maggi” névre és a „keresztesillag” védjegyre. Más kocka nem Maggitól való.

Garázdálkodó órhajduk. Uharesik Pál és Földesy József vármegyei órhajduk jó napot csináltak maguknak m. f. hó 22-én. Vendéglőről-vendéglőre jártak és hol többet, hol kevesebbet ittak egymás egészségére. Este 9 óra tájban a hid-utcai Adler-féle vendéglőben ütöttek tanyát. A vendéglőstől bort kértek. Mikor a bor az asztalra került, azt nem a torkukba, hanem a padlóra öntötték. Adler Salamon nem szereti az olyan vendéget, ki pénzt így pocsekolja, nem adott

nekik több bort. A két órhajdu erre dühbe jött, nagy zajt és garázdálkodást vitt véghez. A vendéglős, hogy a garázdálkodásnak véget vessen, a rendőrök segédkezését vette igénybe. A rendőrség mindkettőjüket előállította és kihágásukért némi pénzbírságot szólt nyakukba.

Az ujbór ereje. Kotlár János molnosi cigány kiakarta próbálni az új bór erejét. m. hó 24-én Nyitrára jött és a legelső utca vendéglőjébe tért be, s új bort rendelt. Nem tudni vajjon erősebb volt e a cigánynál, annyi bizonyos, mert egynehányszor alaposan földhöz vágta Kotlár Jánost. Végre a közeli rendőr kiszabadította nehéz helyzetéből, bevitt a városházára, hogy kipihenje azon fáradsalmakat, melyeket az új borral való birkózás okozott neki.

Ködöbáló amazonok. Kvassai Józsefné szül. Simkó Katalin, Weisz Náthán párutcai lakos eselédje és Baeskádi Júlia kütutcai lakosné a Párutcán elhaladó Blumberger Adolfot f. hó 1-én délután hatalmas közporral fogadták. Rövid csatározás után úgy vágta fejbe kövel, hogy elborította a vér. A harcias amazonok által rögtönzött jelenetnek sok nézője akadt.

A más kapujába tért be. Deszát József, Bartakovics Árpád szalakuszi földbirtokos teljes legénye m. hó 27-én délelőtt szekerén Hid-utcaból Káptalan-utcaba tért be. Menetközben a szekeré rúdtartó lánc elszakadt, aminek következtében a lóva levegőt nyert és özv. Arnoldné házában kapujába szaladt be és az ajtót alaposan megrongálta. A fiú a kárt megtérítette.

Megakasztott forgalom. A Hid-utcaban különösen vásárok alkalmával annyi szekér torlódik össze, hogy a járókelők alig mehetnek át az utca egyik oldaláról a másikra. És még mindig akadnak falusi emberek, kik az utca közepén megrakott szekerekkel megállnak s az utcát teljesen eltorlaszolják. M. hó 25-én néhány vidéki atyafi a rendőrség többszöri felszólítása dacára sem akart az utca közepéről szekerével eltávolozni. A rendőrség erőszakkal volt kénytelen a kihágás miatt az atyafiakat a városházára előállítani.

Duhejkodó répamázsalók. Laufer Gyula és Szeiler Bernát nagysurányi cukorgyárból kiküldött répamázsalók f. hó 11-én délután a nyitrai vasuti állomáson valami fölött összevesztek Garai Pál és Antalik János lukamajori igáskocsisokkal. A veszekedés hevében egymást kölcsönösen illetlen szavakkal és szidalmakkal illeték. A surányiak azonban jobban tudtak gombáskodni, mert e tekintetben felükerekedtek a lukamajoriakon. Hogy gombaságaikból a helyszínen szolgálatra kirendelt rendőrnek is bőven kijutott, azért, mert őket csendre intette, felesleges emondanunk. Elő is lettek allitva annak rendje és módja szerint a városházán, hol érdem szerint elbánnak velük.

Aki nagyon szeret alkuadni. Podlha Tamás ivánkai lakos október 29-én délután Eckstein Samu erzsébet uti szatócsüzletébe tért be egyet-mást bevásárolni. Tudta jól, hogy a szatócs a cikkeknek magas árt szab, azért alku nélkül nem akart vásárolni. Valamelyik tárgynál nem bírtak egyezsége jutni. Összevesztek. Podlha Tamás nem hagyta magát becsapni, s így a már megvett portékát is otthagya. Természetesen a dolog nem ment simán, rendőri beavatkozásra volt szükség. A rendőr aztán szépen kivezette az erősen alkuozó ivánkai atyafit.

Utcai tüzijátékban részesítette a Tóth Vilmos-utcaban járókelőket f. hó 2-án délután 5 órákor Fazekas István szabóinas. Pattogó gyufákat gyújtogatott és a levegőbe röpítette. Már pár doboz gyufát elpocsekolott, mikor egy rendőr nyakon csípte a szenvedélyes pyrotechnikust és a városházára kísérte.

Pajkos fiú. Weisz Ignácné párutcai lakosné 4 éves Pali fia okt. hó 31-én reggel elunta magát Párutcán, kirándulást tett a Mária-dombon keresztül a Bottyán-utcaba, melyen át a Városházterre tért. Itt megállt és gondolkozni kezdett, hogy hogyan kerül majd haza. Azt megfigyelte, hogy felülről jött. Véletlenül egy szekér haladt arra, melynek hátuljára felkapaszkodott, s fűtűrészeve kocsiakozott a Bottyán-utcan felfelé. A szekér valami ködarabon nagyot zökent és a pajkos Pali fejével lefelé a szekér külői közé bukott. Szerencsére a jármű lassú tempóban haladt és a kocsis figyelmes lett a sírásra. A lovakat megállította és a sérült fiút kényelmetlen helyzetéből kiszabadította. Minthogy a fiú feje több sebtől verzett, a városházára vitték, hol orvosi segélyben részesítették.

Vízvezetési és csatornázási munkák Érsekújvárott. A m. kir. államvasutak igazgatósága az érsekújvári máv. forgalmi laktanya fűtés berendezési, csatornázási és vízvezetési munkáival, valamint a pöcegödör berendezési munkákkal Bogdány és Társa előnyösen ismert budapesti céget bízta meg.

Nyilvános nőiruha-, fehérnemű szabászati- és mintarajzolósi tanfolyam. Drechsler Dezső szakiró, szabászati rajz-tanító, a szabászati voltalzó feltatálója nőiruha és fehérnemű szabászati- és mintarajzolósi tanfolyamot rendez Nyitrán, a polg. leányiskolában Gyürky-utca, kezdődik f. hó 16-án. Beiratások d. u. 2—4-ig ugyanott eszközöltek. 159. 1—2.

Közgazdaság.

Szarvasmarhadíjazás Szeniczen. A nyitramegyei gazdasági egyesület a földművelésügyi kormány és a szeniczi járás anyagi támogatásával folyó hó 5-én Szeniczen szarvasmarhadíjazást rendezett. A díjazáson 465 korona került kiosztásra és pedig 400 korona állami díj, 45 korona a szottinai körjegyzőség községet és 20 korona Dojes község adományából.

Dacára az igen kedvezőtlen időjárásnak, mégis szép számú és valóban kiváló minőségű anyag volt felhajtva, ami arra enged következtetni, hogy kedvező időjárás esetén impozáns felhajtásra lehetett volna remény.

Az eljárást Gajdátty Jenő m. kir. gazdasági felügyelő nyitotta meg, üdvözlőlvén a kormány és a gazdasági egyesület nevében a megjelent gazdákat és felkéri dr. Szále Lajos járási főszolgabíró a jury elnökségének elvállalására és annak megalkotására. — Dr. Szále Lajos tót nyelven tolmácsolta Gajdátty Jenő beszédét a népnek és a járás gazdaközönsége nevében megköszönte a díjazásra megjelent gazdasági felügyelőnek és a gazdasági egyesület titkárnak a megjelenésüket és megnyitotta a bírálatot. Az első tehéndíjat 40 koronát Hulla János dojesi lakos, — az első üsződíjat pedig — 60 koronát — Moravék Ignác dojesi lakos nyerte el.

Fajbaromfikiosztás. A nyitramegyei gazdasági egyesület a földművelésügyi miniszterium anyagi támogatásával e hó 8-án nagyobb mennyiségű orpington kakast, emdeni ludat és pekkingi kacst osztott szét csereképen az érsekújvári járás kispasztor közt. Ezen nemes baromfi kiosztásnak célja az, hogy a nemes baromfi a közönséges baromfival keresztetődve, annak jó tulajdonságait gyarapítsa, testben nagyobbá és jó expontt árúvá változtassa.

Szeszfűző tanfolyam. A kassai m. kir. akadémián gazdatisztek és szeszgyártulajdonosok részére, ugyancsak szeszgyárvezetők részére tanfolyam nyitattik. Gazdatisztek és szeszgyártulajdonosok részére a tanfolyam 1910. január 5-től 20-ig tart, szeszgyárvezetők részére 1910. február 1-től április 15-ig. — Érdeklődők bővebb felvilágosítást a Nyitramegyei Gazdasági Egyesület titkári hivatalában Tóth Vilmos-utca 20. sz. I. emelet nyerhetnek.

Irodalom.

A női kérdés és korunk. Irta dr. Strommer Viktorin. Megjelent az „összetartás” kath. újság- és könyvterjesztő vállalat kiadásában, Győrött, (Deák-utca 2. sz.) Ára 70 fillér.

A mindennapi életben és a sajtóban sokszor hangzottatott „feminizmushoz” fűződő zűrzavaros fogalmak tisztázását tűzte ki jelen munkájában a szerző. Teljesen tisztában lévén a nőkérdés minden részletével, biztos kézzel vezet bennünket a tulajdonságok utvesztőjei közt a modern életben helyét megálló női eszményképhez. Felvilágosít miadazokról, amit mindenkinek kellene tudnia: mint lehet józan alapon, békésen megoldás felé vinni társadalmi életünk e forrongó kérdését. Ajánljuk e

tanulmányt a szociális kérdések iránt érdeklődő olvasóink szives figyelmébe. Kapható minden jobb könyvkereskedésben.

CSARNOK

Úti emlékeimből.

III.

London, 1909. júl. 19.

A westminsteri apátság temploma, sz. Benedek zárdaja és a gazdag javadalmak a reformáció korában osztoztak a többi angolországi kath. birtokok sorsában s jelenleg az anglikán egyház kezében vannak. Erzsébet királyné a hajdani katolikus apátságból anglikán püspökséget csinált, átadva az apátság birtokait a 12 tagból alkotott westminsteri anglikán káptalan dékánjának.

A westminsteri érsekség, melyet London kath. főpásztorja viselt, ma már csak pusztá cim. A westminsteri apátság templomát 1220—1245-ig III. Henrik és fia I. Eduárd építette. A gótika első korszakából való igazán bájos műalkotás.

Jelenleg az angolok nemzeti szentélynek tartják a westminsteri apátság templomát, hol királyok és nagy angol honfiak sírboltjai és szobrai vannak. A temetkezés a templomban a legnagyobb tisztesség, a mivel Angolország kiválóbb fiait holtuk után megtiszteli. Innen indultam a Tower megtekintésére. A nyolcszáz esztendő királyi várakat, mely London központján 10 holdnyi területet foglal el, Hódító Vilmos építé a saját és családja biztonságára. Az egyik kezével London szabadságlevelét írta alá, a másikkal Tower alapját vetette meg. Később államfogház lett, most az állami levéltart, a régiségi fegyvertart és a királyi ekszereket őrzik benne.

Az egyik bástyatoronyban őrzik a koronakincseket. Dús műváltozatosságban valósággal fejedelmi kincsek vannak itt felhalmozva, melyeknek anyagi értéket 3 millió sterlingre becsülik, de melyek a műarcheologia szempontjából is nagybecsű ritkaságok. A II. Károly király koronája mellett van Viktória királynénak 1838-ban készített koronája 2788 gyémántkövel; ez az ötvös művészet remeke. Elül óriási rubin díszíti, melynek ötszázéves történetéről beszélnek. Keresztjében gyönyörű zafir ragyog. Értékét 111,900 sterlingre teszik. Van sok szinarany jogar, kereszt stb. itt összehalmozva s több mint 1500 villanyos lámpával kivilágítva. Mindez óriási kristályszekevényben van elhelyezve, melyet kívülről erős vasrács véd.

A várnak többi tornyaiban törvényszéki helyiségeket, rémséges zárkat láthatni, melyekhez számos sötét emlék fűződik. Legrémségesebb azonban az I. Eduárd által épített Wasas sz. Péter templom temetője. Maculay azt írja róla, hogy nincs az egész földkerekségén olyan hely, mely annyi szomorú emléket ébresztene a szemlélőben, mint ez a kis temető. A halál nem hangol itt bennünket kegyeleltre; az utas, ki úti könyveiben végig olvassa az áldozatok neveit, kiknek párolgó vére egykoron Tower udvarát áztatta, elborzad a politikai gyilkosságok rémséges számán, melyek itt véghezvitettek. A kegyetlenségek, az angol protestantizmus diadalmi korára esnek. Kifelé törekedve a sötét helyről, az udvar egyik végében mutatnak egy márványtáblás feliratot, hol Boleyn

Anna, Howard Katalin és Grey Johanna feje a hóhér pallosa alatt legördült.

Szinte jól esett, mikor a Towerből az utcára léphettem. A következő napokon megnéztem a National Galery-t, a Kensington-museumot és az Indián muzeumot.

A muzeumok zárórája után kirándultam a sydenhámi kristály-palotába, mely 490 méter hosszú. Jelenleg minden csütörtökön nagy koncertek tartatnak e palotában, hol a nagy orchestriumon 400 zenész ül s körülbelül 10—12 ezer ember hallgatja a játékot. Az estebédet ott költi el a közönség, mely után párját ritkító tűzjáték zárja be az estélyt.

A kivilágítás költségeit — 20 ezer schilling — London városa fődözi.

Másnap reggel Windsort látogattam meg. Ezt a helyet nevezetessé teszi az királyi várak, mely csakugyan ritkítja párját Európában. A katonasereg szabadon engedi az utast a királyi várak udvarára, hol szabadon nézhetünk meg mindent, a mi külső látóival kínálkozik. A palota belsejét és fényes termeit csak a király távollétében mutatják. Látogatásom idején ott tartózkodott Edvard király.

Megelégedve ezzel is, siettem vissza Londonba és déli egy óraker ott találtam magam City tarka, zajos életében. Leírhatatlan az a zsivaj, zúgás, lárma, kiabálás, a mely délutánonként City főbb közlekedési ereit ellepi; kiszámították hogy London ezen pontjain 250,980 különféle jármű közeledik naponként, átlag véve tehát nem kevesebb, mint 20,270 automobil és szekér iparkodik itt mindeu órában utat törni magának. Vidéki ember kettőre vigyáz: hogy az oldalbordáját be ne zuzzák s hogy a pénztárcáját el ne lopják. De a londoniak fel sem veszik ezt a tolongást.

Benyács István.

Telefon.

Galgóc. Az itélet 1909. febr. 16-án kelt. Számát nem tudjuk. Az ügy szellőztetett a Ny. Szemle ez évi ápr. 4. ápr. 25. május 2. és 9. számaiban. — Ezeket, ha még összeszedhetjük, megküldjük.

Az 1896-iki ezredéves, az 1897-iki és az 1900-iki párisi világkiállításon kintetve.

Ajánlok téli finom vajkörtét,
érik november és decemberben
5 kilós pósta kosárban

gondosan csomagolva K. 2.60 fillér árban az itteni postán feladva. — Tavalyi és ideai termésű zabori boromat megvételre ajánlom. Szives megkeresésekre előnyös ajánlattal szolgálhatok.

PÉCSEDE szőlőbirtokos és fűszerkereskedő **NYITRA.**
128. 9—52.

157. 1—3.

MAGGI-féle

húsleves-kocka, darabja **6 f,** I tányér (1/4 liter) leveshez

a legkiválóbb húsleves szilárd alakban és a szükséges konyhasót és fűszert is tartalmazza; ez

a legjobb!

Csak a MAGGI névvel és a keresztcsillag védjeggyel valódi.

A Nyitrai Iparbank mint Részvénytársaság
zálogkölcson-osztálya.

Zálog-árverés

1909. november hó 17-én.

Mindazon ékszerek és zálogtárgyak, melyek 1909. évi május hó 15-ig ki nem váltattak vagy nem hosszabbították meg folyó évi november hó 17-én a Nyitrai Iparbank termében délután 3-4 óráig tartandó nyilvános árverésen eladatni fognak.

Hosszabbítások csak 10% lefizetése mellett történhetnek.

Hogy az árverés napján minden zavarnak gyeje vétessék, megjegyzendő, hogy azon zálogtárgyakat, melyeknek határideje már lejárt és az árverésre kiszemeltettek, sem kiváltani, sem meghosszabbítani nem lehet.

Nyitrán, 1909. okt. 28-án.

146. 2-2.

Az igazgatóság.

Hirdetések a „NYITRAMEGYEI SZEMLE” számára igen jutányos áron felvételnek Nyitrán, Huszár István úr könyvkereskedésében, a hol a lapra is elő lehet fizetni.

Szolid és pontos kiszolgálás!

Gombárik István

úri és női fodrász
Nyitrán, Tóth Vilmos-utca II. sz.

Ajánlja a mai kor igényeinek teljesen megfelelő higiénikusan berendezett

díszes úri és női fodrász-termét.

Végez és raktáron tart mindennemű e szakmába vágó úri és női hajmunkát, úgymint hajbetétet, frizeteket, loknikat, frufrukat, egész és félpárokákat, hajfonatokat minden színben, női fésülést, haj-és szakálfestést, ugyszintén tyúkszemvágást jutányos áron. 129. 9-52.

Vesz vágott és kifésült haját.

Előfizetéseket üzleten kívül is elfogad.

Minden előfizető a kiszolgáláshoz szükséges keféket, fésűket, hajport, bajuszkötőt, szivacsot s a többi tartalmazó fiókot kap.

Kifésült hajból fonatokat, loknikat s egyéb hajmunkákat a lehető legolcsóbban készít.

Nagy választék hajháló, hajbetét és kész hajfonatokban.

Szolid és pontos kiszolgálás!

VEREBÉLY GÉZA DIVATÁRÚHÁZA

NYITRA, TÓTH VILMOS-UTCA 4. (SZARVAS-SZÁLLÓ MELLETT)

Megérkeztek az őszi ujdonságok

blúz, kosztüm, ruha és alj, kelmékben, selymekben. Asztalneműek vásznak, sifonok megbízható kivitelben. — Csapka és kelme függönyök, ágy és asztalterítők, szőnyegek dús választékban, verseny árakban! — Férfi kalap, nyakkendő és zsebkendő különlegességek! — Az 1909-1910. iskolaidény közeledtével szíves figyelmébe ajánlom a t. e. szülők és gyámoknak, hogy minden szükséges

fiú és leány fehérneműt

a legszolidabb kivitelben, verseny kívüli árakban boesájtok rendelkezésükre. — Különösen hangsúlyozni kívánom, hogy a nyitrai zárda főt. Főnöksége által előirt ruhákhoz szükséges kelmék, bélések és zsinórdíszek a fenti intézet és a kelméket gyártó telepek, mint pedig cégem között létrejött szerződésbeli egyezmény alapján, kizárólagosan csak árúházamban szerezhetők be.

Szabott árak 5% pénztári engedménnyel.

136. 4-0.

Himző-munkákra kiválóan alkalmas

Pfaff-varrógépeit

158. 1-10.

ajánlja SZLÁVIK KONSTANTIN
Nyitra, Plébánia-utca 4. szám.

A Pfaff-varrógépek — eltérőleg egyéb gyártmányoktól — acél alkatrészekből állanak az utolsó csavarig.

Javításokat elfogadok.
Árjegyzék ingyen.

Erős anyagok feldolgozására, mint ipari gépek első helyen állanak. Tartósságuknál fogva hosszú időre szóló írásbeli jótállást biztosítok.

Kiváló tisztelettel
Szlávik Konstantin,
mechanikus, optikus.

WEIGL ANTAL PAPI ÉS POLGÁRI SZABÓ NYITRÁN.

2. 46-52.

Ajánlja jól berendezett legfinomabb bel- és külföldi szövetekből álló raktárát. — valamint

férfiszabó-műhelyét,

melyben ugy egyházi, mint világi urak számára mindennemű ruhát, úgymint téli és nyári öltözeteket, felöltöket, reverendákat, címádkákat, mucetumokat, biretumokat stb. izlésesen és pontosan készít. Vidéki megrendeléseket pontosan eszközöl.

FELTŰNŐ UJDONSÁG!

Delice

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé mászt nem szíhat.

legjobb valódi francia

1. 52.

SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY.

Huszár István könyvnyomdája Nyitrán.